

ภาคผนวก ง

นโยบายการปกป้องข้อมูลส่วนตัวของเด็ก บนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

หลักการ

ในปัจจุบันการใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเช่นอินเทอร์เน็ต กำลังเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน โดยผู้ใช้จำนวนมากเป็นเด็กที่นิยมใช้บริการเว็บไซต์ที่มีลักษณะเป็นชุมชน เช่น เว็บไซต์หาเพื่อน โฟสภาพ สันทนาการเว็บบอร์ด โดยในการใช้บริการเว็บไซต์ลักษณะดังกล่าว ผู้ใช้มักจะต้องกรอกข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ อีเมล เพื่อการสมัครใช้บริการและเพื่อประโยชน์ในการใช้บริการ

ข้อมูลส่วนตัวที่ผู้ใช้กรอกมักจะถูกเปิดเผยในเว็บไซต์ให้ผู้อื่น ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งพบว่าการที่ผู้ให้บริการเว็บไซต์เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของเด็ก ในลักษณะดังกล่าวนำไปสู่ปัญหาร้ายแรง อันได้แก่การที่มิจฉาชีพใช้ข้อมูลที่เด็กเปิดเผยเข้าถึงตัวเด็กเพื่อล่อลวงออกมาประกอบอาชญากรรม เช่น ลักพาตัว ชิงทรัพย์ ข่มขู่ ข่มขืน หรือฆาตกรรม อันปรากฏตามข่าวอย่างต่อเนื่อง

นอกจากที่ปรากฏตามข่าว ความเสี่ยงเหล่านี้ได้ยังรับการยืนยันโดยผลสำรวจของ ABAC โพล ว่าเด็กกว่า 80% ที่เล่นอินเทอร์เน็ตเคยสนทนาออนไลน์กับคนแปลกหน้าที่ไม่เคยเห็นหน้ากันมาก่อน (ซึ่งการสนทนามักเริ่มจากการที่คู่สนทนาเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของเด็ก เช่น อีเมล เบอร์โทรศัพท์) และ 70% นำไปสู่การพบปะกันจริง ๆ และที่สำคัญและน่าเป็นห่วงเป็นอย่างยิ่งคือ เด็ก 1 ใน 10 คน ที่เล่นอินเทอร์เน็ต เคยมีเพศสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าที่รู้จักทางออนไลน์ ทั้งที่เต็มใจและไม่เต็มใจ

ภาพที่ 1

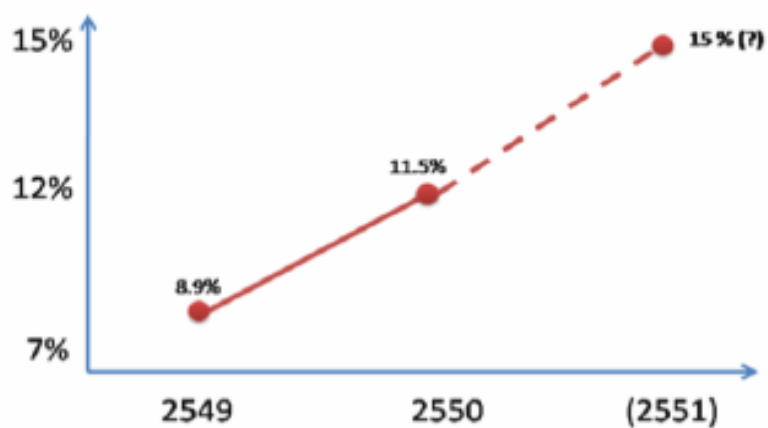
การพูดคุยและนัดเจอกับคนแปลกหน้าบนอินเทอร์เน็ต

ภาพที่ 2

ความสัมพันธ์ของเด็กกับการมีเพศสัมพันธ์กับคนที่
รู้จักกันทางอินเทอร์เน็ต

เด็ก 1 ใน 10 คนมีเพศสัมพันธ์กับคนที่รู้จักกันทางเน็ต
และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

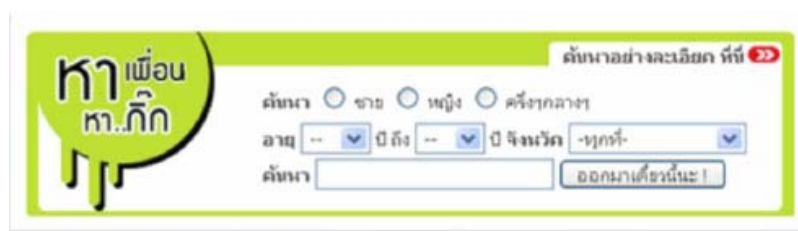
จะเห็นได้ว่า ความเสี่ยงดังกล่าวจะต้องถูกจัดการโดยมาตรการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะมาตรการทางกฎหมายที่ควบคุมการที่ผู้ให้บริการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของเด็กแก่บุคคลอื่นในลักษณะที่เอื้อให้ผู้อื่นค้นหาข้อมูลเหล่านั้นเพื่อเข้าถึงตัวเด็ก เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กจากการที่เด็กอาจถูกมิชชันนารีพลัดหลงเด็กไปประกอบอาชญากรรม

วิธีการค้นหาข้อมูลส่วนตัวของมิชชันนารี

1. เข้าเว็บประเภท “หาเพื่อน” แล้วค้นหาเป้าหมายที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการ เช่น ผู้หญิง อายุ 13-17 ปี อยู่กรุงเทพฯ

ภาพที่ 3

ตัวอย่างเว็บไซต์หาเพื่อน

2. เว็บจะแสดงผลชื่อและหน้าตาของสมาชิกเว็บที่ตรงตามเงื่อนไขที่กรอกในข้อ 1

ภาพที่ 4

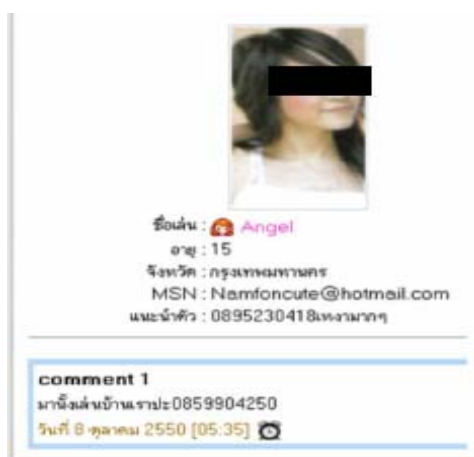
ตัวอย่างเว็บไซต์หาเพื่อน

3. มีงานซีพีจะเลือกดูข้อมูลของเป้าหมายที่มีรูปร่างหน้าตาตรงตามที่ต้องการ และติดต่อเข้าถึงตัวเป้าหมายโดยใช้ข้อมูลส่วนตัวที่ได้ เช่น อีเมล เบอร์โทรศัพท์

ภาพที่ 5

ตัวอย่างประวัติเด็กในเว็บไซต์

กรณีตัวอย่าง

จับ “ไอหื่น” แชตลวง ด.ญ.ชื่นใจถ่ายคลิปขู่เรียกเงินหมื่น ผู้จัดการออนไลน์ 15 ตุลาคม 2550 โดยด.ญ.จำ เล่าให้ฟังว่าได้รู้จักกับนายเอก เมื่อประมาณเดือนกันยายนที่ผ่านมา จากอินเทอร์เน็ตแชตรูม www.dek-d.com โดยนายเอกได้ลงข้อความว่า “คุ้ยหาแฟน” พร้อมกับให้อีเมล ebola2550@hotmail.com ไว้ก่อนที่จะมีการติดต่อพูดคุยกันจน ด.ญ. จำ หลงใหล และยอมให้เบอร์โทรแก่นายเอกไว้ จากนั้นประมาณต้นเดือนตุลาคม นายเอกได้มีการนัดเจอกับด.ญ.จำ ก่อนที่จะหลอกพาไปชมขึ้น “แชตเสี่ยสาว ลวงข่มขืน ม.4” หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 30 สิงหาคม 2549 น.ส.ดาได้รู้จักกับนายถนอมศักดิ์จากการเล่นแชตหาเพื่อนทางอินเทอร์เน็ต จนสนิทสนมและวางใจให้เบอร์โทรไว้แล้วโทรพูดคุยกันได้ราว 1 เดือน นายถนอมศักดิ์ได้พา น.ส.ดาที่จังหวัดเชียงใหม่จากนั้นใช้อุบายล่อลวงไปที่ห้องพักพร้อมทั้งใช้กำลังปลุกปล้ำ” จับหนุ่มตงงาน แชตลวงสาว “ผู้จัดการออนไลน์ 19 เมษายน 2550 จากการสอบสวนนายวุฒิวัธน ให้การรับสารภาพว่าได้ก่อเหตุจริงโดยจะลงเหยื่อที่รู้จักกันทางอินเทอร์เน็ตที่ตนเข้าไปหาอีเมลในเว็บไซต์ www.mthai.com จากนั้นจะนำอีเมลที่ได้มาแอดเข้าไปคุยกันในโปรแกรมเอ็มเอสเอ็น ทำมาแล้วหลายครั้งได้เงินกว่า 1.4 ล้านบาท 1 คัน และบางรายถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์

ตัวอย่างกฎหมายการคุ้มครองข้อมูลส่วนตัวของเด็กในต่างประเทศ

ในสหรัฐอเมริกา มีกฎหมาย Children's Online Privacy Protection Act (COPPA) ซึ่งกำหนดให้ผู้ให้บริการเว็บไซต์ต้องไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของเด็กอายุต่ำกว่า 13 ปี ยกเว้นเมื่อได้รับคำยินยอมจากผู้ปกครอง หรือเว็บไซต์นั้นเป็นเว็บไซต์องค์กรสาธารณะประโยชน์ที่ไม่แสวงหาผลกำไร โดยข้อมูลส่วนตัวที่ห้ามการเผยแพร่ ได้แก่ ภาพถ่ายที่แสดงร่วมกับข้อมูลอื่นที่ทำให้ถึงตัวเด็กได้ (Photographs with identification) ซึ่งที่ผ่านมากฎหมาย COPPA ถูกบังคับใช้กับบริษัทที่ละเมิดกฎหมายนี้มาแล้ว เช่น Girl's Life, Inc., American Pop Corn Company, Lisa Frank, Inc., และ Mrs. Field's Cookies and Hershey Foods

มาตรการ

มาตรการทางกฎหมายที่สามารถควบคุมและเอาผิดการเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวของเด็กในลักษณะที่ทำให้เด็กเสียหาย ได้แก่พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2546 มาตรา 27 อันมีใจความต่อไปนี้

“มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ”

เมื่อพิจารณาตามมาตรา 27 จะเห็นว่าการที่ผู้ให้บริการบนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เจ้าของเว็บไซต์ ผู้ดูแลเว็บไซต์ และผู้ดูแลห้องสนทนาออนไลน์ นำข้อมูลส่วนตัวที่ได้กรอกเข้ามา ระบบ เพื่อประโยชน์ในการให้บริการมาเปิดเผยให้ผู้อื่นสามารถค้นหา อันนำไปสู่การเข้าถึงตัวเด็ก ได้ถือเป็นการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กอันทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก จึงเป็นความผิดตามมาตรา 27 การกระทำผิดตามมาตรา 27 ต้องระวางโทษจำคุกและ/หรือปรับ ตามมาตรา 79 (มาตรา 79 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 27 มาตรา 50 หรือมาตรา 61 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)

หลักเกณฑ์การบังคับใช้กฎหมาย

1. กรอบการคุ้มครองและคำจำกัดความ

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 คำว่า “เด็ก” หมายถึงผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส การคุ้มครองข้อมูลเด็กบนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีกรอบการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ไม่มีบทบัญญัติที่จำกัดความความหมายของ คำว่า “ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ” “ข้อมูลส่วนตัว” และ “ผู้ให้บริการ” จึงให้คำจำกัดความดังต่อไปนี้

“ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ” หมายถึง เครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเชื่อมต่อกันเพื่อรับส่งข้อมูลของผู้ใช้ระบบ เช่น เครือข่ายอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ

“ข้อมูลส่วนตัว” หมายถึง ข้อมูลของบุคคลอื่นเมื่อเปิดเผยจะทำให้บุคคลอื่นติดต่อเข้าถึงตัวบุคคลในทางกายภาพได้ เช่น ภาพถ่าย อายุ เบอร์โทรศัพท์ อีเมล ที่อยู่ ชื่อโรงเรียน

“ผู้ให้บริการ” หมายถึง ผู้ให้บริการแก่บุคคลอื่นในการติดต่อกันผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) ผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือ (Mobile Phone Service Operator) ผู้ให้บริการพื้นที่เว็บไซต์ (Hosting Service) ผู้ให้บริการเว็บไซต์ (Website)

2. การคุ้มครอง

ผู้ให้บริการต้องไม่อนุญาตให้ผู้อื่นค้นหาข้อมูลดังต่อไปนี้ของเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในลักษณะที่ทำให้ผู้อื่นค้นหาข้อมูลเหล่านั้นเพื่อเข้าถึงตัวเด็กได้ และไม่โฆษณาหรือเผยแพร่ข้อมูลเหล่านี้ เช่น การแสดงรายชื่อสมาชิกที่อายุต่ำกว่า 18 ปีในหน้าเว็บไซต์ การอนุญาตให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ใส่ข้อมูลส่วนตัวลงในประวัติส่วนตัว (Profile) ที่คนอื่นเข้าถึงได้

1. ข้อมูลใด ๆ ต่อไปนี้ของเด็ก พร้อมกับอายุ หรือ เพศ หรือ ภาพถ่าย
 - ☐ เบอร์โทรศัพท์
 - ☐ อีเมล
 - ☐ ชื่อการเข้าใช้ระบบสนทนา เช่น ชื่อผู้ใช้ MSN (Windows Live Messenger), Yahoo! Messenger, ICQ, Google Talk และอื่น ๆ
 - ☐ ที่อยู่
2. ภาพถ่ายพร้อมกันกับชื่อโรงเรียนของเด็ก

ภาพที่ 6
ตัวอย่างหน้าเว็บไซต์

	E-mail	ชื่อผู้ใช้งานโปรแกรม สนทนาออนไลน์	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์	ชื่อสถาบันการศึกษา
ภาพถ่าย	×	×	×	×	×
อายุ	×	×	×	×	0
เพศ	×	×	×	×	0

× = เปิดเผยไม่ได้ / 0=เปิดเผยได้

3. การเอาผิด

เมื่อมีการกระทำผิด ผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถดำเนินการเอาผิดกับผู้ให้บริการ ซึ่งครอบคลุมทั้งผู้ให้บริการเว็บไซต์ ผู้ให้บริการพื้นที่ (Host) และผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) หรือผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยก่อนดำเนินคดีควรตักเตือนแนะนำเสียก่อน จนเห็นว่าไม่ปฏิบัติตามจึงดำเนินคดีตามกฎหมาย

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 7
บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงาน	ตรวจสอบกรณี การกระทำผิด	รับเรื่อง ร้องเรียน	ดำเนินคดี
คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม (กทช.)	✓	✓	
ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP)	✓	✓	
สมาคมผู้ดูแลเว็บไทย	✓	✓	
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)	✓	✓	
สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค		✓	
ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม		✓	
ตำรวจ		✓	✓
คณะกรรมการคุ้มครองเด็ก			✓